

Ravnateljica Uprave za zatočene i nestale: U zadnjih pet godina probno smo prekopali 767.659 m² terena na više od 230 lokacija

U Hrvatskoj se traga za 1866 nestalih i smrtno stradalih osoba u Domovinskom ratu za koje nije poznato mjesto ukopa. Mnoge institucije hrvatskog društva aktivno su uključene u potragu za nestalima. Iznimno težak, opsežan i samozatajan, javnosti malo poznat posao, obavlja pritom Ministarstvo hrvatskih branitelja, posebno njihova Uprava za zatočene i nestale. Razgovarali smo s Ivonom Paltrinieri, ravnateljicom ove Uprave.

PDN: Poštovana gospođo Paltrinieri, ukratko se predstavite našim čitateljima kao nova ravnateljica Uprave za zatočene i nestale. Kakav Vas je životni i profesionalni put doveo do bavljenja ovom teškom problematikom i koliko se dugo njome bavite?

Ivona Paltrinieri: Moj profesionalni put u Ministarstvu hrvatskih branitelja počinje prije šest i pol godina točnije u studenome 2014. kada u Upravu za

zatočene i nestale dolazim na stručno osposobljavanje. Od tada do danas prošla sam više razina radnih mjesta – od stručne suradnice pa stručne savjetnice, potom voditeljice Službe, kada sam uglavnom bila na terenu, pa sve do ravnateljice Uprave. Cijeli moj profesionalni razvoj usko je vezan uz Ministarstvo hrvatskih branitelja i traženje nestalih osoba, jedno od prioriteta ovog resora. Težim stalnom usavršavanju, učenju i radnim prilikama te izazovima koje vas oblikuju u pravog i odgovornog profesionalca. U Ministarstvu hrvatskih branitelja pružena mi je prilika da učim, radim i razvijam se. Ne bojim se izazova i ne odbijam nijedan radni zadatak, a rezultat toga je moj profesionalni razvoj – od najniže razine i stručnog osposobljavanja do čelnice Uprave. Radeći na sebi u analitičkom i operativnom pogledu, izgradila sam se profesionalno i mentalno. Najviše sam učila od svojih kolega koji rade čitav niz poslova u operativi i analitici i koji su ispekli zanat u svom području. Već u svojim studentskim danima zainteresirala sam se za pitanje nestalih osoba, a i kao dijete dragovoljca Domovinskog rata cijeli život vezana sam uz Hrvatsku vojsku, Domovinski rat i njegove vrednote.

Ivona Paltrinieri (krajnje lijevo) tijekom prošlotjedne identifikacije.

PDN: Što smatrate dosad najvećih uspjehom Uprave za zatočene i nestale, a na

čemu bi se trebalo poraditi?

Ivona Paltrinieri: U proteklih pet godina, u mandatu ministra hrvatskih branitelja Tome Medveda i bivšeg državnog tajnika Stjepana Sučića konačno je uspostavljen sustav koji ne ovisi o jednom pojedincu. To je svakako najveći uspjeh na koji smo ponosni. Cijeli proces traženja je institucionaliziran, jasno definiran sa svim svojim sastavnicama, određena su pravila u postupanju, ojačan je i medijski prezentiran Hrvatski model traženja nestalih osoba, ojačana je međuresorna suradnja našeg Ministarstva s obavještajnim službama i Ministarstvom unutarnjih poslova na prikupljanju i obradi saznanja o grobnicama i traganju za našim nestalima, potpisan niz međudržavnih sporazuma, nabavljena suvremena oprema za pretragu terena i još mnogo toga. Kruna tog našeg petogodišnjeg truda svakako je Zakon o osobama nestalim u Domovinskom ratu, koji je prvi put u Hrvatskoj donesen 2019. godine, a u pripremi Zakona intenzivno smo surađivali s udrugama koje okupljaju članove obitelji nestalih osoba te smo u partnerstvu s njima donijeli taj jedinstveni zakon. Na sve moguće načine, djelujući na svim poljima, pokušavamo rasvijetliti sudbine naših nestalih čije obitelji još uvijek traže odgovore. Kako bismo bili što učinkovitiji, uspostavili smo područne ispostave u Vukovaru i Splitu, u kojima rade mahom umirovljeni pripadnici Hrvatske vojske i policije, ujedno dragovoljci Domovinskog rata. Drago mi je što u Upravi ima puno mladih kolega koji žive priču nestalih i dobro surađuju sa starijim i iskusnijim kolegama.

Želja mi je kroz pisane znanstvene radove i doktorske disertacije kolega u Upravi pomoći da se pitanje nestalih digno i na znanstvenu razinu. Uvijek sam bila pobornik pisane riječi jer nam nju nitko ne može oduzeti i ona ostavlja trag budućim generacijama o Domovinskom ratu i našim nestalima.

PDN: Što je sve napravljeno lani i ove godine?

Ivona Paltrinieri: Probna iskapanja vrše se tijekom cijele godine, za nas nema stajanja. Trenutno ponovno provodimo terenska istraživanja na područje hrvatskog Podunavlja, ranije smo bili na području Banovine. Uz traganje za nestalima, tragamo i za grobištima Drugog svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja gdje smo također u zadnjih pet godina imali velikog uspjeha. Prisjetimo se nekih od obrađenih grobišta kao što su Gračani, Savska i Macelj te Jazovka, iz koje je ekshumirano čak 814 posmrtnih ostataka.

Ravnateljica Uprave za zatočene i nestale (prva slijeva), Maceljsko gorje, lipanj 2020.

PDN: U kojoj je sad fazi problematika nestalih? Na čemu se radi? Što se planira u skorijoj budućnosti?

Ivona Paltrinieri: Uskoro se otvara DNA laboratorij na Zavodu za sudsku medicinu i kriminalistiku u Zagrebu, u koji je Vlada uložila pet milijuna kuna. To će dodatno ojačati kapacitete postojećeg laboratorija i dati novu sposobnost u provedbi identifikacija i postizanju zadovoljavajućih rezultata. U svakom poslu, pa i u našem, ima prepreka, koji put i frustracija jer ponekad ne dolazimo do odgovora, ali unatoč tome tražimo, analiziramo i obrađujemo, tijekom cijele godine vršimo probna iskapanja u potrazi za našim nestalima. Smatramo da je naša dužnost svaki dan kroz svoj rad raditi na jačanju svijesti o važnosti pitanja nestalih osoba i rasvjetljavanju njihove sudbine, skretati pozornost na obitelji od kojih mnoge već 30 godina tragaju za svojim najmilijima.

PDN: Jesu li pokrenute kakve kaznene i prekršajne prijave zbog uskrata informacija, te protiv koga?

Ivona Paltrinieri: Svakako jedna od novina koja je uvedena Zakonom o osobama

nestalim u Domovinskom ratu je da osobe koje raspolažu saznanjima o grobnicama, ako iste ne podjele s nadležnim službama mogu biti kažnjeni. Nažalost, i danas ima osoba koje imaju informacije i znaju istinu, a ne žele reći iz raznoraznih razloga. Ima i onih koji obmanjuju i navode na krivi trag, iz nekih svojih sebičnih razloga. Neki nisu ni svjesni koliko bol i tjeskobu nanose obiteljima nestalih koji traže svoje najmilije. Svima nama u našem radu poticaj trebaju biti obitelji nestalih. Traženje nestalih ne trpi sebične pojedince već zahtijeva zajedničko djelovanje svih uključenih u taj iznimno zahtjevan i osjetljiv proces, kako nas u sustavu tako i izvan njega, svi moramo svojim osobnim zalaganjem pridonijeti cilju koji nam je prioritet.

PDN: Koliko je ukupno na području RH pronađeno masovnih grobnica iz Domovinskog rata? Za koliko se još masovnih grobnica pretpostavlja da postoje? Za koliko se još masovnih grobnica pretpostavlja da postoje na Ovčari?

Ivona Paltrinieri: Prema podacima Uprave za zatočene i nestale, registrirano je 150 masovnih grobnica iz Domovinskog rata. Teško je pretpostaviti koliko još masovnih i pojedinačnih grobnica ima. Vezano za Ovčaru, pretpostavlja se da postoji još jedna masovna grobnica u kojoj su osobe koje su također dovedene u hangar na Ovčari, a nisu ekshumirane iz postojeće grobnice. U potrazi za tom grobnicom ili više njih, prekopali smo više od 370.000 m² terena, no do sada nismo pronašli ni grobnicu niti posmrtnu ostatku. Naravno, tražimo i tražit ćemo i dalje, sve dok ne pronađemo i posljednju osobu s još uvijek predugog popisa u Evidenciji osoba nestalih u Domovinskom ratu.

PDN: Pitanje nestanka dr. Ivana Šretera - što se dosad zna, ima li novih saznanja?

Ivona Paltrinieri: Ministarstvo hrvatskih branitelja čini sve u okviru svojih nadležnosti kako bi se saznala istina o sudbini dr. Šretera. Prikupljamo i obrađujemo saznanja, radimo terenske izvide i vršimo probna iskapanja. Kao i slučaju svake nestale osobe, sve službe uključene su u rasvjetljavanje njegove sudbine i pronalaska posmrtnih ostataka. Uz dr. Šretera, imamo još nestalih koji se vežu za zloglasni logor Bučje, a najveću skupinu neriješenih slučajeva hrvatskih branitelja i civila na području zapadne Slavonije čine osobe kojima se gubi daljnji trag baš u tom logoru. Prema evidencijama Uprave za zatočene i nestale i podacima prikupljenim iz drugih izvora, nestalima se još uvijek vode 24 osobe koje su bile zatočene u logoru Bučje.

PDN: Srpska komisija za nestala lica je u listopadu lani dostavila dostupne podatke, jesu li ti podaci provjereni i jesu li bili od koristi?

Ivona Paltrinieri: Prilikom sastanka održanoga sa srbijanskom Komisijom 23. listopada 2020., Upravi za zatočene i nestale predane su informacije o devet lokacija, kako se navodi, s mogućim mjestima ukopa žrtava Domovinskoga rata. Preliminarnim pregledom navedenih lokacija utvrđeno je kako su gotovo sve dostavljene informacije u najvećoj mjeri površne te je na temelju istih, bez dodatne provjere pri međuresornim tijelima i dodatnih saznanja, otežano utvrditi njihovu smislenost i pouzdanost. Stoga smo, sukladno standardnoj operativnoj proceduri naše Uprave, dostavljena saznanja uputili međuresornim tijelima na daljnju provjeru kako bi se konačno srbijanska Komisija obavijestila o nalazima provjere.

PDN: Je li došlo do zajedničkog izviđanja mjesta mogućih grobnica (kako je najavljeno) u Hrvatskoj i Srbiji? Je li došlo do kakvog sljedećeg sastanka ili je u planu?

Ivona Paltrinieri: Podsjećam, sukladno našem Zakonu Republika Hrvatska je nadležna za traganje za nestalim osobama svih naših državljana, neovisno o nacionalnosti. Već od ranije imamo uspostavljenu suradnju u pogledu nazočnosti predstavnika srbijanske Komisije prilikom terenskog istraživanja lokacija na području RH koje su od interesa za srbijansku stranu. To se odnosi i na završne identifikacije srbijanskih državljana, na kojima uz obitelji sudjeluju i predstavnici Komisije. Takvim pristupom Hrvatska je pokazala spremnost na suradnju te isto očekujemo od srbijanske strane. Na zadnjem sastanku u Beogradu dogovorena su zajednička izviđanja, napose lokacija od interesa za RH na srbijanskom teritoriju za koja smo prikupili vjerodostojna saznanja. Jasno smo istaknuli svoje zahtjeve i lokacije od interesa, ali često nailazimo na tromost suprotne strane. Nadamo se da će do zajedničkog sastanka doći vrlo brzo, gdje ćemo ponoviti svoje zahtjeve.

PDN: 9. listopada 2020. objavljeno je da će se od 12. listopada 2020. provoditi terenska istraživanja na području Sisačko-moslavačke županije, te će se pravovremeno izvijestiti javnost. Kako su prošla ova istraživanja?

Ivona Paltrinieri: U razdoblju od 12. listopada do 13. studenoga 2020. provedena su cjelovita terenska istraživanja na lokacijama za koje su prikupljena saznanja ukazivala da su mjesta neregistriranih grobnica iz razdoblja

Domovinskog rata na području Sisačko-moslavačke županije. Terenskim istraživanjima obuhvaćeno je 39 lokacija u naseljima koja su se nalazila na ranije okupiranim područjima tijekom Domovinskog rata u Sisačko-moslavačkoj županiji. Provedenim istraživanjima, pronađeni su posmrtni ostaci 17 osoba koji su, temeljem naloga Županijskoga suda u Zagrebu, ekshumirani i prevezeni na Zavod za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta u Zagrebu kako bi se utvrdio uzrok smrti i identitet. Uz navedeno, Ministarstvo hrvatskih branitelja organiziralo je reekshumaciju posmrtnih ostataka još pet osoba pronađenih i ekshumiranih u ranijem razdoblju, a koji zbog tadašnjih tehnoloških mogućnosti nisu identificirani. Navedeni posmrtni ostaci također su prevezeni na Zavod za sudsku medicinu i kriminalistiku radi identifikacije. Također, proveden je terenski izvid na četiri daljnje lokacije za koje će nakon dodatnih provjera i prikupljanja saznanja biti utvrđena izglednost za provedbu cjelovitih terenskih istraživanja.

PDN: Kako su pandemija i potres utjecali na potragu za nestalima?

Ivona Paltrinieri: Vjerujem kako ni pandemija niti razorni potresi u kratkom razdoblju nikoga nisu ostavili ravnodušnim, napose potres na Banovini gdje žive brojne obitelji nestalih i hrvatskih branitelja. Ministarstvo hrvatskih branitelja aktivno je od prvog trenutka kako bismo pomogli našim braniteljima i njihovim obiteljima u ovim teškim vremenima. Unatoč brojnim izazovima s kojima smo suočeni, potraga za nestalim nije ni u jednom trenutku zaustavljena. Radilo se na terenu istim intenzitetom kao i ranije, nisu nas u tome spriječili ni pandemija niti potres. Traženje nestalih osoba prioritet je Vlade RH i Ministarstva hrvatskih branitelja, kao i svih državnih službi uključenih u taj proces. To nije posao koji se radi birokratski i određeno radno vrijeme, to je poziv koji traži našu punu posvećenost, svakog pojedinca koji je uključen, kao i svih koji mogu na bilo koji način pridonijeti rješavanju sudbina nestalih.

PDN: Što ustvari najviše koči pronalazak nestalih?

Ivona Paltrinieri: Ministarstvo hrvatskih branitelja u potpunosti je posvećeno našem cilju, a to je pronalazak svih osoba nestalih u Domovinskom ratu. Svi smo svakodnevno angažirani na ostvarenju toga cilja, naše kolege u ispostavama na istoku (u Vukovaru) i jugu (u Splitu) stalno su na terenu, razgovaraju, traže saznanja, obrađuju ih i analiziraju, provode izvide... Samo u zadnjih pet godina probno smo prekopali 767.659 m² terena na više od 230 lokacija. Primjerice, samo na Ovčari prekopali smo 370.241 m², na Priljevu 23.409 m², na

Inženjerijskom poligonu 16.590 m². U Marincima smo prekopali 26.511 m² i pronašli masovnu grobnicu s četvoricom hrvatska branitelja stradalih u proboju iz okupiranog Vukovara. Uvijek ističemo da ključ najvećim dijelom leži u Republici Srbiji i njihovim arhivima. Od 2016. godine poslali smo 33 diplomatske note, na koje u najvećoj mjeri nismo dobili odgovore koji bi rezultirali rješavanjem sudbine barem jedne osobe. No, unatoč tome, sustavno analiziramo dostupnu nam dokumentaciju te pokušavamo provjerama na terenu i probnim iskapanjima doći do rezultata.

Ivona Paltrinieri na studijskom putovanju na temu nestalih 2019.

PDN: Da li biste u vezi nestalih htjeli reći još nešto što nije obuhvaćeno ovim pitanjima?

Ivona Paltrinieri: Zahvaljujem na pruženoj prilici da javnosti поближе pojasnimo

što i kako se radi u traganju za osobama nestalim u Domovinskom ratu. Kao ravnateljica Uprave za zatočene i nestale Ministarstva hrvatskih branitelja potpuno sam tome posvećena, a najveća motivacija su mi obitelji nestalih koje već gotovo tri desetljeća strpljivo čekaju istinu o sudbini svojih najmilijih. Nažalost, mnogi ju nisu dočekali, a na nama je da činimo sve kako bismo našli sve nestale. Zahvalni smo ministru Tomi Medvedu na ukazanom povjerenju. Posebno cijenimo suradnju koju imamo s našim članovima obitelji nestalih i Savezom udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja, njihovo povjerenje jako nam je važno jer samo zajedno možemo napraviti pomake u ostvarenju svima nama najvažnijeg cilja, a to je pronalazak svih nestalih osoba. I na kraju, ali prije svega, želim poručiti obiteljima da je Ministarstvo hrvatskih branitelja uz njih, s posebnim poštovanjem za njihovu žrtvu.

Izvor: portal.braniteljski-forum.com

Napisao: **A.K.**

Neka im je vječna slava! Vama poštovani Dragovoljci i istinski branitelji, veliko hvala!

ISTINA & DOMOVINA!

